

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงพัฒนา (Development Research) เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ ศึกษาระดับคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และความต้องการพัฒนาด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 และสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขั้นตอนของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไป
2. ศึกษาระดับคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำ และความต้องการพัฒนาด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2
3. ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 ที่เหมาะสมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
4. ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 ที่เหมาะสม จากการพัฒนาของผู้เชี่ยวชาญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และหัวหน้าหน่วยงาน ในกลุ่มภารกิจทางการพยาบาล โดยการแต่งตั้งของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 ซึ่งประกอบด้วยโรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัด สระบุรี ลพบุรี นครนายก สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และชัยนาท รวมทั้งสิ้น 8 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลนครนายก โรงพยาบาลพระพุทธบาท โรงพยาบาลลพบุรี โรงพยาบาลบ้านหมี่ โรงพยาบาลสิงห์บุรี โรงพยาบาลอินทร์บุรี โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชที่ 17 และโรงพยาบาลชัยนาท รวมประชากรจำนวน 203 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเพื่อถามผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาระบบที่มีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 ที่ผู้วิจัยจัดทำโดยอาศัยแนวความคิดหลักสำหรับการวิจัยแล้วนำไปทดลองกับประชากรของโรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดอุทัยธานี เพื่อวิเคราะห์หาความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยมีเครื่องในการวิจัยครั้งนี้ 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาความจำเป็น และความต้องการพัฒนาระบบที่มีส่วนร่วมของผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 จำนวน 95 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ที่ได้รับการอบรมและการปฏิบัติงาน จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของภาวะผู้นำ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านบทบาท ด้านคุณสมบัติ ด้านพฤติกรรม และด้านปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำ จำนวน 49 ข้อ

ตอนที่ 2 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ จำนวน 23 ข้อ

โดยแบ่งสัดส่วนของคำถามแสดงไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนของคำถามในแบบสอบถาม

ลำดับที่	ส่วนคำถาม	ข้อ	จำนวนข้อ	ร้อยละ
1	ข้อมูลส่วนบุคคล	1-3	3	3.16
2	คุณลักษณะของผู้นำมี 5 ด้าน	4-52	49	51.58
3	การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมี 2 ด้าน	53-72	20	21.05
4	ความต้องการพัฒนาด้านภาวะผู้นำมี 3 ด้าน	73-95	23	24.21

การดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้บูรณาการขึ้นตามหลักทฤษฎีภาวะผู้นำ และการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประกอบด้วย

(1) ดร.สมภพ เจริญชุนทด	อาจารย์สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
(2) ดร.ณัฐวิทย์ พรหมศร	อาจารย์พิเศษสถาบันราชภัฏนครสวรรค์
(3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธันศ มีศรีสวัสดิ์	รองผู้อำนวยการโครงการบัณฑิตศึกษา
(4) รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง	รองคณบดีสาขาครุศาสตร์สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
(5) นายแพทย์ประภัสสร เจริญบุญศรี	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชัยนาท

ตรวจแล้วนำกลับมาแก้ไขปรับปรุง โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะตรงกัน 2 ใน 3

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งหนึ่งโดยใช้เกณฑ์ตามข้อ 1

3. นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแบบสอบถามร่วมกับ

อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่จังหวัดอุทัยธานี เพื่อทดสอบคุณภาพ ความเชื่อถือได้โดยวิธีทดสอบแบบการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการทดลองปรากฏว่าแบบสอบถามในภาพรวมได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .94 และแบบสอบถามแต่ละส่วนมีความเชื่อมั่น ดังนี้

- (1) ด้านคุณลักษณะของผู้นำ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .91
- (2) ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .86
- (3) ด้านความต้องการพัฒนาด้านภาวะผู้นำ เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .96

5. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากร

ชุดที่ 2 การสร้างเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ แล้วนำผลมาประมวลเป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปในเขต 2 ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์ารูปแบบของการพัฒนาผู้บริหารทางการแพทย์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยสังเคราะห์ร่วมกับระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่มีความจำเป็นและความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2 ที่เหมาะสมและดีที่สุด

ตอนที่ 2 นำการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2 ที่ยกร่างขึ้นไปปรึกษากรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขข้อบกพร่องด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และความถูกต้อง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 3 ส่งการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ของโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในรูปแบบที่ยกร่างขึ้น ผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณารูปแบบดังกล่าวเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาบริหารของสถาบันการศึกษา และผู้บริหารของโรงพยาบาลทั่วไป โดยมีรายชื่อ ดังนี้

1. นายแพทย์ปภัสสร เจียมบุญศรี	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชัยนาท
2. ดร.สมภพ เจริญขุนทด	อาจารย์สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง	รองคณบดีสาขาครุศาสตร์สถาบันราชภัฏนครสวรรค์

4. ดร.ณัฐวิทย์ พรหมศร อาจารย์พิเศษสถาบันราชภัฏนครสวรรค์

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนิต มีศรีสวัสดิ์ รองผู้อำนวยการโครงการบัณฑิตศึกษา

ตอนที่ 4 นำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาลของโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2 มาปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากอธิการบดีสถาบันราชภัฏนครสวรรค์

2. ส่งแบบสอบถาม โดยมีหนังสือนำจากอธิการบดีสถาบันราชภัฏนครสวรรค์ ในการขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรทั้งทางไปรษณีย์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สำหรับทางไปรษณีย์ผู้วิจัยติดแสตมป์ พร้อมชื่อ ที่อยู่ของผู้วิจัยเพื่อให้ออกส่งคืนทางไปรษณีย์ และส่งคืนกลับมายังผู้วิจัยภายในวันที่ 21 มกราคม 2547

ตารางที่ 3.2 จำนวนแบบสอบถามที่กลุ่มประชากรตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำแนกตามโรงพยาบาลทั่วไป

ลำดับ ที่	โรงพยาบาลทั่วไป	แบบ สอบ ถาม ทั้งหมด	แบบสอบถาม ที่ส่งกลับคืน		แบบสอบถามที่ใช้ ในการวิจัย	
			จำนวน (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน (ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ
1	โรงพยาบาลชัยนาท	26	26	100.00	26	100.00
2	โรงพยาบาลสิงห์บุรี	28	28	100.00	28	100.00
3	โรงพยาบาลอินทร์บุรี	20	16	80.00	16	100.00
4	โรงพยาบาลลพบุรี	26	26	100.00	26	100.00
5	โรงพยาบาลบ้านหมี่	28	28	100.00	28	100.00
6	โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช	20	20	100.00	20	100.00
7	โรงพยาบาลพระพุทธบาท	28	28	100.00	28	100.00
8	โรงพยาบาลนครนายก	27	27	100.00	27	100.00
		203	199	97.05	199	100.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (อ้างถึงใน นิตยา อินกลิ่นพันธ์ 2539)

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \frac{1 - \sum s_i^2}{S_i^2} \right]$$

α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้

n = จำนวนของข้อมูลในแบบสอบถาม

s_i = ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_i = ความแปรปรวนของคะแนน

2. สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าความแปรปรวน (Variance)

2.1 ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = \frac{\sum x_i}{N}$

เมื่อ $\bar{x}$ แทนคะแนนเฉลี่ย

$\sum x_i$ แทนผลบวกคะแนนของผู้บริหารทางการแพทย์ทุกคน (x_i)

N แทนจำนวนผู้บริหารทางการแพทย์ที่เป็นกลุ่มประชากร

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum x_i^2 - (\sum x_i)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x_i^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum x_i$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

N แทนจำนวนผู้บริหารทางการแพทย์ที่เป็นประชากร

2.3 นำค่าเฉลี่ยรายข้อและค่าเฉลี่ยรายด้านมาเทียบกับเกณฑ์ เพื่อหาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารทางการแพทย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977 อ้างถึงใน สัจจา ศรีเจริญ, 2542:72) ดังนี้

(1) ด้านคุณลักษณะของภาวะผู้นำ

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.6668 – 5.0000 แสดงว่า มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำมาก

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.3334 – 3.6667 แสดงว่า มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำปานกลาง

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.0000 – 2.3333 แสดงว่า มีระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำเล็กน้อย

(2) ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.6668 – 5.0000 แสดงว่า มีระดับการมีส่วนร่วมมาก

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.3334 – 3.6667 แสดงว่า มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.0000 – 2.3333 แสดงว่า มีระดับการมีส่วนร่วมเล็กน้อย

(3) ด้านความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.6668 – 5.0000 แสดงว่า มีระดับความต้องการมาก

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.3334 – 3.6667 แสดงว่า มีระดับความต้องการปานกลาง

ถ้าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.0000 – 2.3333 แสดงว่า มีระดับความต้องการเล็กน้อย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาทำการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารทางการแพทย์ ได้แก่ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารทางการแพทย์ ประสบการณ์ที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำ/การบริหารงาน และระบุนการอบรม โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์ตามเนื้อหา

2. ข้อมูลด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อผู้นำและความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน